

Informatiebrief voor de Colleges van B&W van de gemeenten Arnhem,
Lingewaard, Nijmegen en Overbetuwe, GS van
Provincie Gelderland en Dagelijks bestuur van Waterschap Rivierenland

Gemeente Overbetuwe	
Inschrijfnr.: 19 ind 00796	
Gescand:	
Ingek. 24 16 JAN. 2019	
Zaak: 3031	
Afdeling: Shell	Ovb ja/nee

Uw brief van
--

Uw kenmerk
--

Ons kenmerk
20181207-001/kb

Datum
7-12-2018

Onderwerp
Realisatie en de toekomst van Park Lingezegen

Behandeld door
J.W. Kamerman

Telefoonnummer
088 0109333

Bijlage(n)
--

Graag brengen we u met deze brief op de hoogte van de realisatie en de toekomst van Park Lingezegen.

Aanleg bijna voltooid

In 2008 ondertekenden wij (provincie Gelderland, gemeente Arnhem, Lingewaard, Nijmegen en Overbetuwe, Waterschap Rivierenland, Staatsbosbeheer en de Stadsregio) samen de bestuursovereenkomst Park Lingezegen. Sindsdien is er hard gewerkt aan de realisatie van Park Lingezegen. Nu, eind 2018, is de aanleg bijna voltooid en maken vele mensen dagelijks gebruik van het nieuwe landschapspark. De laatste werkzaamheden, waaronder de brug over het spoor Arnhem-Nijmegen, worden medio 2019 afgerond.

Park Lingezegen gaat daarmee een volgende fase in, namelijk de gebruiksfase. Iedereen kan in het landschapspark fietsen, wandelen, kanoën, zwemmen, noem maar op. Ook ontwikkelt de natuur zich steeds verder; de bomen die als kleine stekken in de grond zijn gezet groeien uit tot grote bomen, er groeien steeds meer kruiden op de graslanden die langzaam verschromen, vogels vinden er een nieuwe plek om te wonen en broeden.

Realisatie afronden, beheer en doorontwikkeling voorbereiden

Het bestuur van Park Lingezegen heeft de tijd genomen om de volgende fase goed voor te bereiden. De realisatiefase moet zorgvuldig worden afgerond. Ondertussen moeten beheer en doorontwikkeling voor de verre toekomst worden gestart. Op 7 december 2018 heeft het Algemeen Bestuur ten aanzien van het beheer en doorontwikkeling een aantal belangrijke besluiten genomen. Deze worden hieronder toegelicht.

Budget voor realisatie

Park Lingezegen is grotendeels gerealiseerd zoals in het masterplan was vastgelegd, binnen het afgesproken budget. Op enkele plekken is van het masterplan afgeweken omdat dat beter of mooier was, of omdat de kosten anders te hoog zouden oplopen. Zo is bijvoorbeeld de oorspronkelijke fietstunnel in deelgebied De Park vervangen door een prachtige fietsbrug.

In de realisatiefase ontstonden ook een paar onvoorziene problemen. Zo kwam eind 2010 een deel van de financiering te vervallen doordat de rijksregeling ILG (Investeringsbudget Landelijk Gebied) plots werd

ingetrokken. Hierdoor ontstond een gat in de begroting van € 10,5 miljoen. De provincie Gelderland dichtte het gat met een even grote subsidie, zodat de oorspronkelijke plannen toch uitgevoerd konden worden.

Toekomstig beheer: jaarlijkse bijdragen gemeenten en beheerfonds

Het spreekt voor zich dat het belangrijk is om het landschapspark nu en in de toekomst goed te beheren. Dat betekent bijvoorbeeld dat de bomen op tijd worden gesnoeid, bermen en graslanden worden gemaaid, maar ook dat het park schoon wordt gehouden, versleten parkmeubilair wordt hersteld en de doorgaande fietspaden worden gestrooid als het gesneeuwd heeft.

Voor de beheerkosten van Park Lingezegen is afgesproken dat de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Nijmegen en Overbetuwe elk jaarlijks een bijdrage betalen, omdat met name uw inwoners gebruik maken van Park Lingezegen. Daarnaast beschikt Park Lingezegen over een beheerfonds van € 6,8 miljoen (inclusief inleg provincie van € 2 miljoen), waaraan jaarlijks een deel van de beheerkosten wordt onttrokken. Zo blijven de beheerbijdragen van de gemeenten zo laag mogelijk, en zijn de beheerkosten voor Park Lingezegen toch voor de komende 30 jaar gedekt.

Naast het fysieke beheer, hebben we ook te maken met sociaal beheer. Daar valt bijvoorbeeld de boa onder die toezicht houdt in Park Lingezegen en de communicatie, zoals het verstrekken van informatie aan gebruikers en afhandelen van meldingen.

Doorontwikkeling: beheer, recreatie, energie, landbouw

Gelukkig ontstaan er nog steeds nieuwe ideeën voor het gebruik en beheer. Dit noemen we doorontwikkeling. Een paar voorbeelden:

- agrariërs of natuurverenigingen die willen meehelpen met het beheer van weilanden of wegbermen,
- ondernemers die de recreatie willen ondersteunen met een theehuis, fietsverhuur, het organiseren van bedrijfsuitjes of de verkoop van streekproducten,
- nieuwe ontwikkelingen in samenwerking met kennisinstituten zoals energiewinning uit oppervlaktewater, nieuwe methoden voor landbouwgewassen of bodemherstel.

Eigendom van de gronden

Ten aanzien van eigenaarschap en beheer van de gronden is in de loop van de tijd een belangrijke verandering opgetreden.

Het Waterrijk naar Staatsbosbeheer

Oorspronkelijk zouden alle natuurgronden - om niet - door de provincie worden overgedragen aan Staatsbosbeheer. Dat bleek echter op basis van EU-regels niet meer mogelijk. Uiteindelijk heeft Staatsbosbeheer de natuurgronden in deelgebied Het Waterrijk gekocht. Voor de overige gronden had Staatsbosbeheer geen belangstelling meer omdat deze gronden niet goed passen in hun beleid om grote eenheden aaneengesloten natuur te beheren.

Basisuitrusting naar Park Lingezegen

We willen voorkomen dat het grondbezit in Park Lingezegen te veel versnipperd raakt. Ook willen we kunnen garanderen dat de basisuitrusting van Park Lingezegen tot in de verre toekomst behouden blijft.

Daarom koopt Park Lingezegen de gronden die behoren tot de basisuitrusting buiten Het Waterrijk van de provincie Gelderland voor een marktconform bedrag. Het overgrote deel van de basisuitrusting in deelgebied De Park wordt blijvend eigendom van Park Lingezegen. Het gaat hier om de weilanden en het evenemententerrein, in totaal ruim 60 ha. Zie ook bijgevoegde kaart.

Doorverkoop aan Lingewaard

De gronden binnen de gemeente Lingewaard worden eind 2019 door de parkorganisatie verkocht aan de gemeente Lingewaard voor een marktconform bedrag van € 1,2 miljoen. De opbrengst van de verkoop van de grond zal worden ingezet voor de toekomstige ontwikkeling van Park Lingezegen.

Doorverkoop aan Overbetuwe

Met uitzondering van de weilanden in De Park en het evenemententerrein worden de gronden in Overbetuwe die deel uitmaken van de basisuitrusting verkocht aan de gemeente Overbetuwe, voor een marktconform bedrag van € 0,45 miljoen. Ook hier geldt dat de opbrengst van de verkoop aan de gemeente Overbetuwe ten goede zal komen aan de doorontwikkeling van Park Lingezegen. Mocht de parkorganisatie in de toekomst toch besluiten om de grote groene delen te verkopen, dan worden deze als eerste aangeboden aan de gemeente Overbetuwe. Omgekeerd zullen gronden binnen de basisuitrusting die nu worden aangekocht door de gemeenten en die de gemeenten zouden willen verkopen eerst aan Park Lingezegen aangeboden. Vanzelfsprekend zullen alle gronden die in eigendom zijn van de gemeenten worden beheerd volgens het beheerplan voor Park Lingezegen.

Kleine beheerorganisatie, grotere netwerkorganisatie

Voor het uitvoeren van diverse beheertaken blijft binnen de bestaande gemeenschappelijke regeling (Wgr) een kleine beheerorganisatie in stand. Hierbij denken wij aan een formatie van 3-3,5 fte. Deze voert ook het 'sociaal beheer' uit, zoals handhaving. Hiervoor zal een boa worden aangesteld. Na verloop van tijd zal worden gezien of het nodig is om een nieuwe, eenvoudiger Wgr op te richten.

Om de doorontwikkeling van Park Lingezegen mogelijk te maken wordt een netwerkorganisatie opgezet waarvoor naast overheden ook bedrijfsleven, kennisinstituten en gebruikers worden uitgenodigd. Daar wordt vanaf begin 2019 een start mee gemaakt.

Ik hoop dat ik u met deze brief voldoende heb geïnformeerd over de ontwikkelingen van Park Lingezegen. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u zich wenden tot uw bestuurlijk vertegenwoordiger in Park Lingezegen.

Met vriendelijke groet,

Josan Meijers,

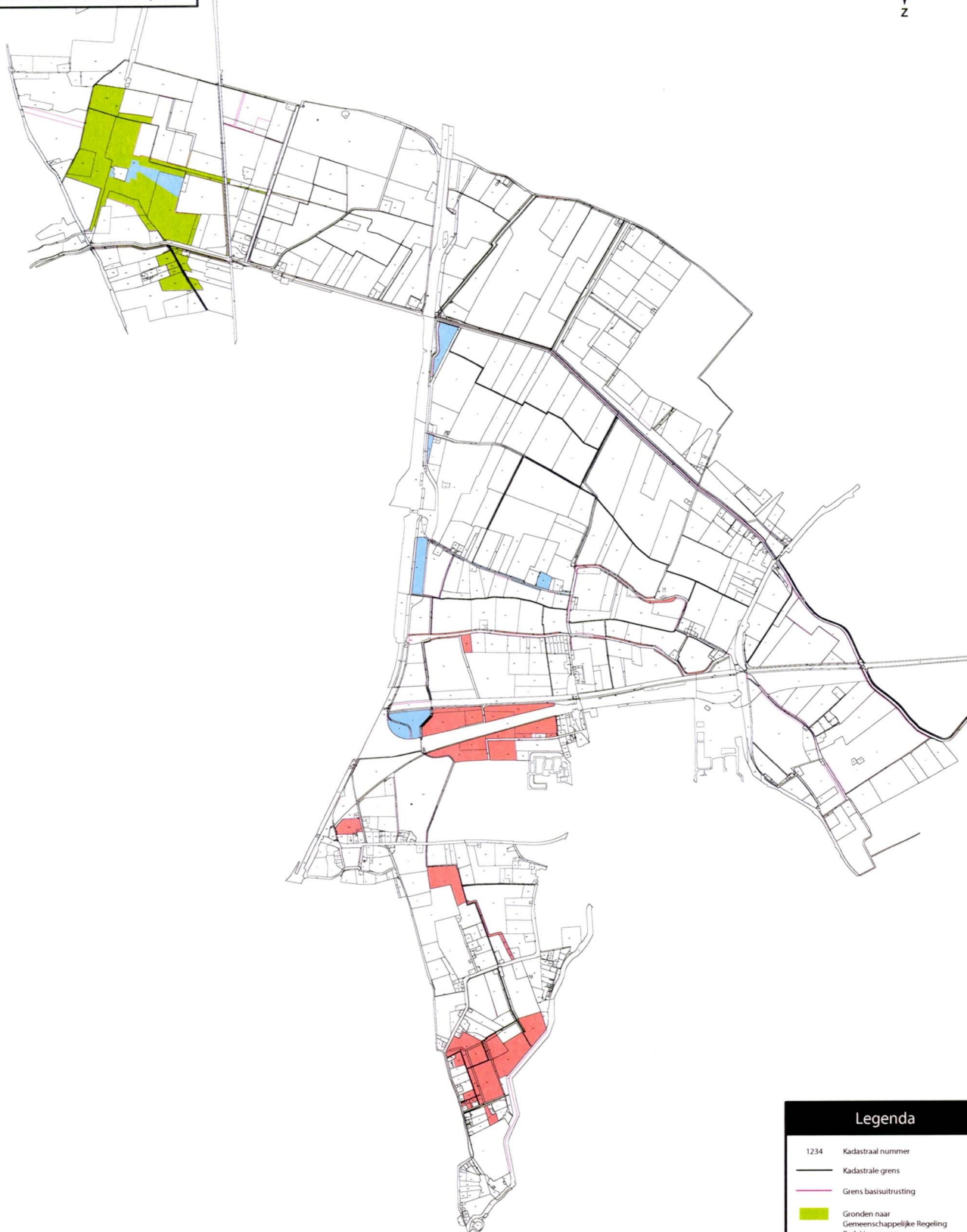
Voorzitter Algemeen en Dagelijks Bestuur Park Lingezegen

Parkorganisatie Lingezen

Basisuitrusting

Overeenkomst

Datum 19-12-2018 Schaal 1:30.000 op A3

Legenda

- 1234 Kadastraal nummer
- Kadastrale grens
- Grens basisuitrusting
- Gronden naar Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezen
- Gronden die worden doorgeleverd naar gemeente Overbetuwe
- Gronden die worden doorgeleverd naar gemeente Lingewaard

ROGEO

Sturen op geo-informatie

ROGeo BV
www.roggeo.nl
1 888 700 80 80
info@roggeo.nl

Dit rapport is een uitgave van:
Park Lingezegen
De Park 10
6661 NW ELST
september 2018
parklingezegen.nl

Voortgangsrapport

September 2018

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	6
De Park	7
Het Waterrijk	8
Het Landbouwwand	10
De Buitens	12
De Woerd	13
Beheer	15
Bestemmingsplannen	17
Q-team/Supervisie	19
Private Initiatieven	22
Communicatie	24
Evenementen	27
Meldpunt	31
Handhaving	33
Archeologie en OCE	34
Recreatieve routes	37
Doorontwikkeling	38

Park
Lingezegen
Stand van
zaken
2018

INLEIDING

Jan Willem Kamerman, parkdirecteur

Het aanleggen van de basisuitrusting van Park Lingezegen vordert enorm. Verreweg het grootste deel is inmiddels aangelegd en wordt al volop gebruikt door met name fietsers en wandelaars. Nog een klein jaar en laatste delen van Het Waterrijk zijn ook ingericht en dan is de brug over het spoor in De Park ook klaar.

In de aangelegde gebieden zien we de natuur zich ontwikkelen. Ook vinden we nieuwe planten en dieren die er eerst niet zaten. Door gericht beheer zorgen we er voor dat wat we hebben aangelegd zich ook goed kan ontwikkelen. Soms laten we ons bij het beheer helpen door bijvoorbeeld schapen en koeien (lakenvelders) zoals in deelgebied De Park.

In voorliggende voortgangsrapportage kunt u lezen wat er de afgelopen jaren allemaal is gerealiseerd. Om een duidelijk beeld te geven hebben we er voor gekozen om vooral veel plaatjes te gebruiken en weinig tekst. Maar Park Lingezegen is natuurlijk het mooist in 'het echt'. Kom dus vooral een keer kijken om te zien hoe het geworden is!

Deze voortgangsrapportage 2018 is opgesteld in opdracht van het Bestuur van Park Lingezegen en bedoeld om de verbonden partijen te informeren over voortgang van de ontwikkeling van Park Lingezegen.

In de voortgangsrapportage 2018 wordt per deelgebied beschreven welke werkzaamheden zijn uitgevoerd, welke delen nog moeten worden aangelegd en wanneer dit zal gebeuren. Ook lichten we een aantal onderwerpen toe, te weten; financiën, beheer, bestemmingsplannen, handhaving, supervisie, private initiatieven, meldingen, communicatie, evenementen, doorontwikkeling, handhaving, archeologie en opsporen conventionele explosieven toe.

DE PARK

Anton de Kleijn, projectleider

Voortgang realisatie

De basisuitrusting van De Park is gereed. Het Romeins Lint ten noorden en zuiden van de Linge met fietspad en watergangen is aangelegd en wordt veelvuldig gebruikt. Momenteel grazen hier koeien en schapen en wordt de optimale beheervorm bepaald. De zuidelijke laan is gereed, de contouren van het kasteelterrein zijn duidelijk zichtbaar. Het evenemententerrein is klaar en is in september 2017 geopend. De oostelijke laan, de Notenlaan, is volledig 'in ere hersteld'. Ieder najaar is het weer druk aan de Notenlaan, want walnoten rapen is een erg leuk uitje.

Zuidelijke deel Romeins lint

De gemeente Overbetuwe heeft de grond verworven waarop de fietsverbinding vanuit Elst Noord komt te liggen. De fietsverbinding is vervolgens aangelegd en inmiddels feestelijk geopend.

Spoorwegovergang

De Notenlaan moet een belangrijke ontsluitingsweg worden voor fietsers en voetgangers om De Park te bereiken. Hiervoor is het nodig dat zij de spoorlijn Arnhem/Nijmegen kunnen kruisen. Na grondig onderzoek en uitvoerige overwegingen heeft het AB besloten tot een spoorbrug. In samenwerking met de gemeente Overbetuwe en ProRail is gestart met de voorbereiding van een fietsbrug. Inmiddels is het bestemmingsplan onherroepelijk en de aanbestedingsprocedure gestart. In samenspraak met ProRail is het definitief technisch ontwerp geaccordeerd. De vervolgstap is het uitwerken van het uitvoeringsontwerp. In overleg met ProRail zijn vijf aannemers geselecteerd die bekend zijn met de bouw van een stalen brug en waar ProRail en Park Lingezegen vertrouwen in hebben. De gemeente Overbetuwe is aangehaakt en wordt op regelmatige basis meegenomen in de planning en de status van de werkzaamheden. De brug wordt medio september 2019 opgeleverd.

HET WATERRIJK

Joop Eilander, projectleider

In Het Waterrijk zijn de werkzaamheden gestart in het voorjaar van 2014. Het Waterrijk-Oost is eind 2016 opgeleverd, en de oplevering van Het Waterrijk-West gebeurt eind 2018.

De provincie Gelderland heeft een verkoopovereenkomst gesloten met Staatsbosbeheer voor deelgebied Het Waterrijk. Overdracht zal naar verwachting binnenkort plaatsvinden. Gelijktijdig zullen ook het fietspad en de waterlopen worden overgedragen aan de gemeente en waterschap.

Het Waterrijk-Oost

Eind 2016 is Het Waterrijk-Oost opgeleverd. In het najaar van 2018 wordt nog een klein stukje beplanting aangebracht en worden wat inboetwerkzaamheden verricht. In overleg met Staatsbosbeheer worden nog enkele minimale aanpassingen in het terrein aangebracht: een klein stukje voetpad en een stortplaats voor maaiafval. Staatsbosbeheer realiseert zelf, samen met de Stichting Nederlands Cultuurlandschap, nog een oeverwaluwand.

Het Waterrijk-Oost is voor het beheer overgedragen aan Staatsbosbeheer, behalve het beheer van de waterberging, dat is overgedragen aan het waterschap. Alleen voor het rietland heeft de aannemer nog een onderhoudsplicht tot najaar 2019.

Het Waterrijk-West

In Het Waterrijk-West bevinden de werkzaamheden zich in een afrondende fase. Nog een klein deel van de grond moet worden afgevoerd. Bruggen, steigers en het vlonderpad zijn gereed. Het fietspad en de wandelpaden worden momenteel aangelegd en afgewerkt. Eindoplevering vindt plaats in december 2018. In het voorjaar van 2019 wordt nog een klein gedeelte van het riet aangeplant. De onderhoudstermijn voor het riet loopt tot 2022 (3 jaar na aanleg).

Samen met de gemeente Overbetuwe wordt gekeken of dit jaar nog een tweede brug over de Linge kan worden gerealiseerd. Indien dit lukt, lopen de werkzaamheden hoogstwaarschijnlijk uit tot in het eerste kwartaal van 2019.

Na oplevering wordt het beheer van Het Waterrijk-West per direct overgedragen aan Staatsbosbeheer.

HET LANDBOUWLAND

Janet Holland, projectleider

Park Bredelaar

Het beheer van Park Bredelaar is door de gemeente Overbetuwe gegund aan Stichting Park Bredelaar. Deze stichting is speciaal hiervoor opgericht en heeft als doelstelling het beheren en exploiteren van Park Bredelaar, maar ook het steunen en promoten van eerlijke en duurzame voedsel- en landbouwsystemen. Deze beheerafspraken zijn vastgelegd voor de periode 2016 tot en met december 2021. Verder zijn de beheerders de samenwerking aangegaan met stichting Philadelphia. Door krachten te bundelen kunnen zij gezamenlijk een breed aanbod van activiteiten en werkzaamheden bieden zoals continuïteit in het dagelijks beheer, ondersteuning bij evenementen en het ontvangen van bezoekers in pocketpark De Bredelaar. In 2018 vindt er een evaluatie plaats over de huidige inrichting van pocketpark De Bredelaar in relatie tot het huidige beheer en onderhoud door de stichting.

Pocketpark De Bredelaar is een mooi voorbeeld van hoe het toekomstige beheer en onderhoud van Park Lingezen er uit kan zien.

Herontwikkeling locatie AM, Breedlersestraat te Elst

Sinds 2011 heeft Park Lingezen de locatie AM aan de Breedlersestraat in eigendom. Op dit moment worden deze gronden jaarlijks in pacht uitgegeven. De achterste opslagloods is in bruikleen gegeven aan een carnavalsvereniging. De voorste ligboxenstal zal medio 2018 worden gesloopt in verband met aanwezig asbest.

Vanuit het park bestaat de behoefte om de locatie te saneren en te ontwikkelen. In de afgelopen jaren zijn er diverse initiatiefnemers geweest voor deze locatie, waaronder een kangoeroefarm, rondeelstallen en een ecodorp. Geen van deze alternatieven is tot ontwikkeling gekomen. Op dit moment zijn er gesprekken gaande met een initiatiefnemer om deze locatie te herontwikkelen. Dit initiatief wordt in samenspraak met de gemeente Overbetuwe en de parkorganisatie nader onderzocht en uitgewerkt.

Berg Idylle (Elsterbrug)

De Berg Idylle is volledig afgerond. De toekomstige eigenaar neemt ook de exploitatie van de urnenmuur op zich. Deze is op dit moment nog niet in gebruik.

DE BUITENS

Janet Holland, projectleider

De Poel

Pocketpark De Poel is definitief opgeleverd en geopend.

Bomen van de toekomst

De 'zone A15', tussen de A15 en de Betuweroute, is grotendeels gerealiseerd met de aanleg van paden en een brug. Voor het bosgedeelte startte initiatiefnemer De Stiltestichting samen met Wageningen Environmental Research het project 'Bomen van de toekomst'. Daarin wordt van verschillende boomsoorten onderzocht hoe de verschillende variëteiten het beste kunnen worden ingezet wanneer de klimaatverandering doorzet. Elders zijn al experimenten aan de gang op zandgronden, en hier willen ze een experiment uitvoeren op kleigrond.

De Stiltestichting heeft daarom het verzoek ingediend om binnen de basisuitrusting van Park Lingezen een stuk grond van 1 à 2 hectare te mogen beplanten met verschillende soorten/ras bomen. Het experiment duurt circa 25 jaar. Aan het eind van deze periode laat de Stiltestichting een bos van 1 à 2 hectare achter in het park. De aanplant vindt plaats in de winter van 2018-2019.

DE WOERDT

Joop Eilander, projectleider

Kasteelterrein / Bos idylle

Het kasteelterrein Ressen is inmiddels volledig gesaneerd en opgeruimd. In nauwe samenspraak met de Vereniging Dorpsbelangen Ressen is een ontwerp gemaakt voor de Bos Idylle (het kasteelterrein). Momenteel wordt het ontwerp technisch uitgewerkt. De realisatie van de idylle is gepland in het najaar van 2018, met mogelijk een kleine uitloop naar het eerste kwartaal van 2019.

Parkwal Bommel

In de afgelopen twee jaar heeft de parkorganisatie samen met Rijkswaterstaat (RWS) gewerkt aan een ontwerp voor de Parkwal. Afgelopen voorjaar is gebleken dat dat ontwerp niet gerealiseerd kan worden vanwege de aanwezigheid van een hoofdgasleiding. Momenteel is het wachten op de ontwerpaanpassing van RWS voor de geluidswal en het snelfietspad. Zodra we daar over beschikken kunnen we een nieuw ontwerp maken. Dan zal ook een nieuwe bestuursovereenkomst worden opgesteld. De kans dat dat ontwerp nog in 2018 tot uitvoering komt is gering. Gezien de beperkte ontwerpruimte zijn de financiële consequenties waarschijnlijk ook gering.

Voor het deel van het gebied buiten de Parkwal geldt dat realisatie dit najaar waarschijnlijk kan worden afgerond, met mogelijk een kleine uitloop naar het eerste kwartaal van 2019.

FINANCIËN

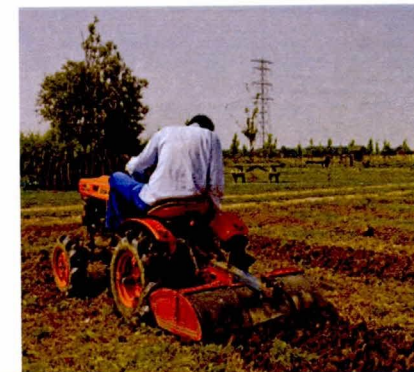
Jan Heinen, controller

De werkzaamheden in Park Lingezege zijn grotendeels uitgevoerd. Voor de rest van 2018 en een deel van 2019 wordt voornamelijk nog gewerkt aan de afronding van Het Waterrijk en aan het realiseren van de spoorbrug in De Park. Die spoorbrug valt qua investering wel hoger uit dan de oorspronkelijke ramingen. Dat komt onder andere door de sterk gestegen staalprijs en de lagere beschikbare capaciteit voor het uitvoeren van werken. Hoeveel hoger de kosten uitvallen is op het moment van deze rapportage nog niet bekend, maar dit wordt geraamd op maximaal 0,9 miljoen euro. De hogere kosten zijn vanuit de reserves van de parkorganisatie op te vangen en hebben geen invloed op de hoogte van het beheerfonds. Dat blijft op het niveau van 6,8 miljoen euro. Bovendien blijft nog altijd een bedrag beschikbaar voor de doorontwikkeling van Park Lingezege. De hoogte van dat bedrag kan wel worden beïnvloed door de uiteindelijke kosten van de spoorbrug.

Een deel van de middelen die de parkorganisatie ter beschikking had voor de realisatie van Park Lingezege bestaat uit een subsidie vanuit de Provincie Gelderland. Deze subsidie moet nog worden afgewikkeld na de uiteindelijke realisatie.

In 2017 zijn de volgende belangrijke ontwikkelingen geweest op financiën:

- Realisatie - In de verschillende deelgebieden is voor ruim 4 miljoen euro aan maatregelen gerealiseerd.
- Onvoorzien - Vanuit de post onvoorzien is ruim 0,4 miljoen euro vrijgevallen omdat we geen onvoorziene uitgaven hadden.

BEHEER

Hans Hendriks, projectleider beheer

In 2017 heeft de parkorganisatie gewerkt aan de bestendiging van het beheer van Park Lingezege. De bestaande beheercontracten zijn gecontinueerd en waar nodig bijgesteld.

Beheer De Park

Het onderhoudsbestek voor deelgebied De Park is verlengd tot eind 2018. De grote weides zijn nog steeds in pacht uitgegeven; beweiding met koeien (1 per hectare) helpt een fauna- en florairijk grasland te vormen. In de Notelaan verzorgt een schaapherder met schapen het onderhoud van het grasland.

Beheer De Woerd

De bestaande beheercontracten zijn gecontinueerd en waar nodig bijgesteld. Het huidige beheercontract loopt tot eind 2018.

Beheer Het Landbouwwand en De Buitens

De bestaande beheercontracten zijn gecontinueerd en waar nodig bijgesteld. Het huidige beheercontract loopt tot eind 2018.

Beheer Het Waterrijk

De provincie Gelderland heeft een verkoopovereenkomst gesloten met Staatsbosbeheer voor deelgebied Het Waterrijk. Overdracht zal naar verwachting binnenkort plaatsvinden. Het beheer van Het Waterrijk-Oost is nu al in handen van Staatsbosbeheer. Op dit moment is Het Waterrijk-West nog werkgebied van de aannemer. Zodra Het Waterrijk-West is gerealiseerd komt ook daar het beheer in handen van Staatsbosbeheer.

Beheer Berg Idylle en Water Idylle

De bestaande beheercontracten zijn gecontinueerd en waar nodig bijgesteld. Het huidige beheercontract loopt tot eind 2018. Voor wat betreft de urnenmuur (bij de Berg Idylle) zal de toekomstige eigenaar afspraken moeten maken over het toekomstig gebruik van deze urnenmuur.

Beheer Voedselbossen

Er zijn afgelopen jaar twee nieuwe voedselbossen aangelegd in deelgebied De Park: de Santackergaard en Appeland. In totaal zijn er nu vijf voedselbossen in dit deelgebied. Met de vijf particuliere beheerders zijn afspraken gemaakt over het beheer en onderhoud in een bruikleenovereenkomst. Appeland is begin 2018 feestelijk geopend, De Santackergaard op 8 september 2018.

Beheer Park Bredelaar

Stichting Pocketpark Bredelaar is met het beheer op de goede weg. Het zijn enthousiaste mensen die gebruik maken van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Stichting Philadelphia werkt hier ook op het terrein. Ook organiseren ze een aantal evenementen per jaar. Er zal eind dit jaar een evaluatie worden gehouden over de huidige inrichting van pocketpark De Bredelaar.

Beheerregister

Voor een goede overdracht naar de toekomstige beheerorganisatie is het wenselijk dat er een contracten- en beheerregister wordt aangelegd. Concreet betekent dit dat alle bestaande contracten worden gekoppeld aan het bestaande Planview-systeem. Dat maakt per perceel de betreffende beheergegevens inzichtelijk. Ook geeft dit een overzicht van welke contracten wanneer aflopen, zodat hier tijdig op kan worden ingespeeld. Uitgangspunt hierbij is het vastgestelde Beheerplan van december 2015.

BESTEMMINGSPLANNEN

Jaap Roest, jurist

In 2011 en 2012 zijn de bestemmingsplannen Park Lingezege Lingewaard, Park Lingezege Overbetuwe en De Park 10 Overbetuwe in werking getreden. Hoewel binnen deze bestemmingsplannen het basisontwerp van Park Lingezege kon worden gerealiseerd, moesten toch enkele herzieningen van deze plannen plaatsvinden.

Inmiddels is een aantal herzieningen onherroepelijk geworden, bijvoorbeeld in de gemeente Lingewaard voor een aantal perceelsgebonden locaties. Er is nog een bestemmingsplanherziening voor Overbetuwe (brug Notenlaan) in procedure.

Spoorkruising Notenlaan De Park

Het spoor Arnhem-Nijmegen zou volgens het Masterplan en de Intergemeentelijke Structuurvisie worden gekruist door een tunnelverbinding. In het geldende bestemmingsplan is daartoe ook een aanduiding 'tunnel' opgenomen. Later zijn de mogelijkheden van een brug over het spoor nader onderzocht. Daarom is aan de gemeenteraad van Overbetuwe voorgesteld om het bestemmingsplan te herzien door daarin de aanduiding 'brug' op te nemen. Het ontwerp-bestemmingsplan heeft ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen ingediend, waardoor het bestemmingsplan ongewijzigd ter vaststelling wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. In het najaar van 2018 is het bestemmingsplan dan onherroepelijk.

Meerdere locaties Lingewaard

In de gemeente Lingewaard is voor meerdere locaties binnen het bestemmingsplangebied Park Lingezege het bestemmingsplan inmiddels herzien. Voor een locatie aan de Vossepeels is tegen de herziening met succes beroep ingesteld. De verwachting is dat de gemeente een reparatie van die herziening zal voorbereiden.

Gemeenschappelijke regeling

De Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezege is opgezet voor twee taken: om Park Lingezege te realiseren én om het beheer te coördineren. De parkorganisatie heeft die eerste taak bijna volbracht, waardoor dat gedeelte van de GR niet meer hoeft te worden uitgevoerd. De afgelopen jaren is er veel veranderd aan het beeld dat in 2010 leefde bij het aangaan van de regeling. Daarnaast willen partijen mogelijk doorontwikkelen in het gebied. Hiervoor is geen ruimte opgenomen in de huidige GR. De GR moet worden aangepast. Hoe dit vorm moet krijgen, wordt in de tweede helft van 2018 uitgewerkt.

Q-TEAM/SUPERVISIE

Sylvia Karres en Michaël van Buuren

De supervisor van Park Lingezege (landschapsarchitect Sylvia Karres) geeft het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur van Park Lingezege gevraagd en ongevraagd advies over de ruimtelijke kwaliteit van Park Lingezege. Zij richt zich daarbij zowel op de aanleg van de basisuitrusting als op het beheer en de doorontwikkeling. De supervisor woont de vergaderingen van het DB en het AB bij. De gemeenten binnen Park Lingezege betrekken haar bij de kwalitatieve beoordeling van belangrijke (nieuwe) ontwikkelingen binnen het park. Bij haar advieswerk wordt Sylvia bijgestaan door secretaris Michaël van Buuren, die onderdeel uitmaakt van de parkorganisatie. Hieronder de voornaamste adviezen en activiteiten van de supervisor uit het afgelopen jaar.

Afronding basisuitrusting

De supervisie voor het afronden van de basisuitrusting was in 2017 vooral gericht op verschillende projecten rond het buurtschap Ressen. De supervisor heeft – mede op verzoek van de gemeente Lingewaard – een notitie uitgebracht waarin de gehele ruimtelijke ontwikkeling van Ressen en omgeving in samenhang is beschouwd. Dit gaf een kader voor de uitwerking van twee elementen uit de basisuitrusting: de Kasteelplaats en de Parkwal A15. Tegelijkertijd zijn daarbij ook andere ontwikkelingen en initiatieven in Ressen aan de orde gekomen. De herontwikkeling van een voormalige viskwekerij voor drie nieuwe woningen en een parkstrook is daarvan het voornaamste voorbeeld.

Sylvia Karres heeft overleg gevoerd met de ontwerpers van de Bos Idylle: Berdie Olthof en Herman Verkerk over de materialisatie en uitwerking van het ontwerp, dit is vervolgens teruggekoppeld met de projectleider Joop Eilander. Verder heeft zij geadviseerd over de brug over de spoorlijn in de Notenlaan, aanvulling van het parkmeubilair en het opheffen van verschillende 'missing links' tussen bestaande woonwijken en Park Lingezege (met name de verbinding van het circuit in De Park met de Mozartstraat, die in 2017 is gerealiseerd).

Beheer

Een belangrijk aandachtspunt voor de supervisor is het beheer van het park, en dan met name de basisuitrusting. Naast een zorgvuldig ontwerp en dito aanleg, is het voor de ruimtelijke kwaliteit van het park ook belangrijk zorg te dragen voor continuïteit van een hoogwaardig beheer. In 2016 heeft zij de aandacht specifiek gericht op het beheer van de weiden binnen het circuit van De Park en van de Voedselbossen die in het park zijn aangelegd.

In dit kader voerde zij ook overleg over de gerealiseerde opstallen bij de nieuwe voedselbossen in het deelproject De Park. Deze voldoen niet geheel aan de gestelde randvoorwaarden. Voorgesteld is om vooralsnog de status quo te accepteren en dit punt in 2019, als er een evaluatie van de voedselbossen wordt gehouden, nader aan de orde te stellen.

Doorontwikkeling

In 2015 is afgesproken om voor de borging van de ruimtelijke kwaliteit van Park Lingezege, de supervisor en haar secretaris te betrekken bij alle initiatieven voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen binnen Park Lingezege. Twee thema's staan daarbij centraal:

- Verkeer. Mede op instigatie van de supervisor is gewerkt aan een Verkeersvisie voor Park Lingezege en omgeving. Deze richt zich op de (toekomstige) ontwikkeling van het verkeer binnen, naar en uit het gebied. Het doel daarvan is om – vanuit de ambities van betrokken overheden en Park Lingezege – een kader te scheppen voor verschillende verkeersprojecten die relevant zijn voor het park. De Visie wordt afgerond in 2018.
- Duurzame energie. Park Lingezege wil ruimte bieden aan (innovatieve) initiatieven voor duurzame energie. Op die manier kan het park bijdragen aan de doelen van de energietransitie en het klimaatakkoord. Ter voorbereiding daarop is een werkbijeenkomst georganiseerd met als resultaat een notitie waarin aanzetten zijn gegeven voor duurzame energie in het park.

Mede naar aanleiding van voorgaande zijn adviezen gegeven over de volgende zaken:

- Het ontwerp van een ongelijkvloerse kruising van de 1e Weteringsewal met de spoorlijn Arnhem-Nijmegen
- De verkeerssituatie in deelgebied De Woerd, met name over de zogenaamde Dorpsingel
- Het Landschapsplan en het Esthetisch Programma van Eisen voor het doortrekken van de A15
- De ontwikkeling van een snelfietsroute langs de door te trekken A15
- De situering en landschappelijke inpassing voor een initiatief voor een zonneakker in deelgebied Het Landbouwland

Voorts zijn adviezen gegeven over de volgende initiatieven en onderwerpen:

- De herontwikkeling van de zogenaamde AM-locatie aan de Breedlersestraat in deelgebied De Buitens
- De ontwikkeling, het ontwerp en de landschappelijke inpassing van een crematorium aan de Karstraat in deelgebied De Buitens
- De herontwikkeling van een erf aan de 1e Weteringsewal in het deelgebied Het Waterrijk
- De herontwikkeling van een erf aan de Grote Molenstraat in het deelgebied De Park
- De aanleg van een natuurspeelplaats op het erf van De Landerij in deelgebied De Park
- De situering van hectares natuurcompensatie in het park in verband met het doortrekken van de A15 op de voormalige Jabro-locatie aan de Karstraat
- De aanvullende inrichting van het voedselbos van Ecovrede in deelgebied De Park (aanleg sawah)
- Ook nam de supervisor deel aan de Ruimtelijke Ateliers regio Arnhem-Nijmegen over grootschalige energieopwekking in het kader van de energietransitie.

PRIVATE INITIATIEVEN

Janet Holland, projectleider

Voor Park Lingezen zijn vijf grootschalige ontwikkelingen voorzien die een bijdrage kunnen leveren aan de identiteit en het functioneren van het landschapspark. Deze thema's zijn:

- recreatie
- natuur
- (stads)landbouw
- strategisch waterbeheer
- duurzame energie

Private initiatiefnemers worden uitgenodigd om invulling te geven aan de ontwikkelrichtingen. Op het moment dat initiatieven zich melden die in de lijn liggen met deze grootschalige ontwikkelingen, dan worden deze begeleid. Hiervoor is een procedure opgesteld, waarbij het Q-team advies geeft vanuit de parkorganisatie.

Er heeft afgelopen jaar een verschuiving plaatsgevonden van kleine particuliere initiatieven naar grote initiatieven op het gebied van landbouw, recreatie, en duurzaamheid. Deze grotere initiatieven hebben meer ruimtelijke en kwalitatieve impact op Park Lingezen dan de kleinere initiatieven die we in eerdere jaren binnenkregen.

Het gaat hierbij om de volgende initiatieven:

- Ecodorp (gerealiseerd buiten het park)
- Ecorecreatie (realisatiefase)
- Drijvende zonnepanelen (idee)
- Minirondeel (onderzoeksfase)
- Farm Models educatie landbouw (locatie buiten het park)

- Zonnepark Lingewaard (Heuvelsestraat) (ontwerpfase)
- Hondenlosloopgebieden Lingewaard (deels gerealiseerd)
- Schaapskudde binnen De Park (gerealiseerd)
- Natuurscamping (onderzoeksfase)
- Duurzame mengvorm landbouw en veeteelt (agroforestry) (onderzoeksfase)
- Kleinschalige biologische plantenkwekerij (zoekt nog geschikte locatie/ onderzoeksfase)
- Kunstwerkplaats KW37 binnen Park Lingezen (gerealiseerd buiten het park)

COMMUNICATIE

Kristel Kleinhesselink, projectleider communicatie

Communicatieboodschap

De afgelopen jaren lag de nadruk in de communicatie over Park Lingezege bij de plannen en de werkzaamheden. Nu de werkzaamheden grotendeels zijn afgerond, ligt de focus vooral op het vergroten van de bekendheid bij de huidige en toekomstige gebruikers. We communiceren over recreatiemogelijkheden, feestelijke openingen en evenementen om mensen te enthousiasmeren voor het landschapspark en om te laten zien dat het een mooi gebied is met volop mogelijkheden. Ook worden er steeds vaker activiteiten georganiseerd door organisaties en ondernemers. Ook hierover communiceert Park Lingezege.

Vraagbaak en servicepunt

Sinds 2016 neemt het aantal berichten en vragen via sociale media toe. Behalve via de infobox en het contactformulier op de website, komen er vooral via Facebook veel vragen, ideeën en meldingen binnen. We treden de laatste jaren actiever in contact met de bezoekers door ze (online) op weg te helpen. Naast de inzet van de 'gewone' communicatie, worden we steeds meer een servicepunt voor alle mensen die Park Lingezege bezoeken en daar iets willen ondernemen. De service is niet 24/7, maar veel recreatieve vragen die via Facebook binnen komen worden ook in het weekend beantwoord.

Communicatiemiddelen

We zetten een breed scala van communicatiemiddelen in. Dit zijn:

- website
- blogs
- sociale media: Facebook, Twitter, YouTube en Instagram
- Lingezege-app (iOS en Android) met alle recreatiemogelijkheden in Park Lingezege
- digitale nieuwsbrief (maandelijks)
- informatiepagina in de lokale huis-aan-huiskranten (4x per jaar)

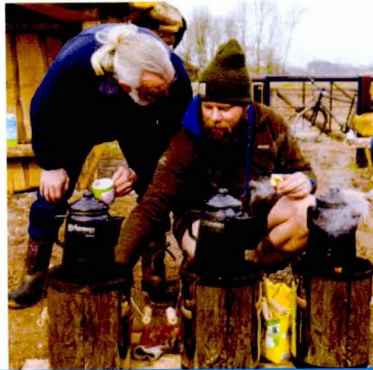
- recreatiekaart (jaarlijkse herziene editie)
- diverse folders van ommetjes en fietsroutes (ook i.s.m. RBTKAN, Klompenpaden)
- advertenties op Facebook, in magazines (bijvoorbeeld Vierdaagse Magazine) en specials bij lokale kranten
- excursies, informatiestands, informatiepanelen

Cross mediale inzet

De communicatie gebeurt inmiddels zoveel mogelijk cross-mediaal, via een combinatie van kanalen, zodat de boodschap op verschillende manieren bij de diverse doelgroepen aankomt. Vaak zetten we de boodschap ook uit via de communicatiekanalen van maatschappelijke organisaties, ondernemers en de samenwerkingspartners. Door samen te werken met ondernemers en organisaties in Park Lingezege, bereiken we een bredere doelgroep. Dat zal de komende jaren alleen maar sterker worden.

Communicatieplan

Met de overgang naar de nieuwe fase heeft Park Lingezege eind 2015 de inzet van communicatie onderzocht. Hoe waarderen de doelgroepen (bewoners en omwonenden in het bijzonder) de verschillende manieren waarop Park Lingezege communiceert? Daarnaast is in kaart gebracht hoeveel mensen bekend zijn met Park Lingezege en met de mogelijkheden die het park biedt voor onder meer recreatie en ondernemen. De resultaten van het onderzoek uit 2015 zijn meegenomen in het communicatieplan 2017-2018.

Werkwijze en organisatie

De projectleider communicatie coördineert de communicatie over Park Lingezen. Zij werkt nauw samen met Laura Ramaker, evenementencoördinator. Voor de productie van de communicatiemiddelen wordt samengewerkt met externe bureaus. Er is ook afstemming met de communicatieadviseurs van de samenwerkingspartners. Er is regelmatig bilateraal overleg over bijvoorbeeld de woordvoering bij evenementen, de promotie van activiteiten en het ter inzage leggen van documenten en over werkzaamheden. De projectleiders van de deelgebieden overleggen op adhocbasis met de projectleider communicatie over werkzaamheden en opleveringen.

EVENEMENTEN

Laura Ramaker, evenementencoördinator

Doordat Park Lingezen bijna klaar is, worden er steeds meer evenementen georganiseerd. In 2017 is ook het evenemententerrein geopend, tijdens het Foot & Food Festival. Dit trekt nog meer evenementen.

Park Lingezen wordt steeds bekender en populairder. Qua evenementen, teamuitjes, familie-uitjes en dergelijke, maar ook qua recreëren. Steeds meer groepen komen fietsen of (hard)lopen met gids of gezellig met elkaar. Ook ondernemers beginnen elkaar te vinden om evenementen en uitjes te organiseren. Als park krijgen wij steeds meer een rol als meedenker over uitjes en evenementen. Wij organiseren nog een paar evenementen, maar initiatiefnemers beginnen het park goed zelf te ontdekken.

Evenementen georganiseerd door Park Lingezen

Ondernemersochtend

In 2017 hebben wij een begin gemaakt met ondernemersochtenden. Wij hebben de ondernemers in en rondom Park Lingezen aangeschreven en die zijn in gesprek gegaan met elkaar. Hieruit zijn leuke initiatieven naar voren gekomen, zoals aantrekkelijke arrangementen. Nu zijn we bezig om een ondernemersplatform op te zetten. De ondernemers zijn hier goed bij betrokken en zij willen dit langzamerhand ook zelf gaan trekken.

Openingen

Er zijn in 2017/2018 een aantal openingen geweest. Wij hebben de Berg en Water Idylle geopend. Daarbij hebben we een rondleiding georganiseerd door de twee idyllen en daarna een drankje en hapje aangeboden. Bij de opening van de ruiterroutes verrichte ... de officiële openingshandeling en was er daarna een hapje en drankje bij Landerij De Park. Het fietspad bij het Amadeuspad is geopend door een stukje te fietsen over het circuit met aansluitend een hapje en drankje voor de aanwezigen.

Lezingen

In samenwerking met erfgoedcentrum Arnhem en ArchoHotspots hebben wij een aantal lezingen verzorgd. In het Rozet zijn twee lezingen geweest, beiden over archeologie. De ene lezing ging over Romeinen en de vondsten uit het park, die ook een tijdlang tentoongesteld zijn in het Rozet. De tweede lezing ging over de Tweede Wereldoorlog. Bij deze lezing hebben wij ook Martien van Hemmen van Exodus betrokken. Ook is een lezing georganiseerd in de bibliotheek van Kronenburg. Hier hebben we een algemeen verhaal verteld over Park Lingezege, over recreëren in het park en over de archeologie.

Nationale archeologiedagen

Tijdens de Nationale Archeologiedagen 2017 hebben wij een processie georganiseerd vanaf Landerij De Park naar het Tempelmuseum in Elst. De kralenketting uit de Romeinse tijd welke is gevonden in De Park, is toen symbolisch overgedragen aan het Tempelmuseum. In het museum kon men ook een rondleiding krijgen in kerk en in het museum.

Foot & Food Festival

In 2017 was de vierde editie van de estafettewedstrijd Lingezege-loop. Omdat het aantal aanmeldingen in 2016 tegenviel hebben we er dit jaar een festival omheen georganiseerd. Dit hebben wij samen met een evenementenbureau gedaan. Diezelfde dag is ook het evenemententerrein officieel geopend door burgemeester Toon van Asseldonk (Overbetuwe). Het festival was erg leuk, helaas regende het heel hard (vooral bij de opbouw en start van de Lingezege-loop). Desondanks waren de aanwezige mensen allemaal enthousiast en ook de ondernemers waren enthousiast en betrokken.

Op 22 september 2018 werd voor de tweede keer het Foot & Food Festival georganiseerd. De vijfde Lingezege-loop is hier onderdeel van. Door de slechte weersomstandigheden hebben we de streekmarkt, kidsplay-

ground, de band en sport & spel moeten annuleren. De Lingezege-loop, muziek van de dj en de foodtrucks gingen wel door.

Evenementen waarin we hebben geparticipeerd

Parklopen

In De Park is begonnen met Parklopen, elke derde zondag van de maand. Dit is een initiatief van de Atletiekunie samen met Henk Bruggeman van hardloopervereniging De Loper. Wij hebben hierbij geholpen door onder andere mee te denken met de route en door te helpen met communicatie. Doordat het Parklopen in De Park een succes is, is het ook opgezet in Bemmelen, ditmaal als initiatief van de Atletiekunie samen met BOD De Sprinters, op elke eerste zondag van de maand. Onze rol was wederom meedenken met routes, tips geven over de omgeving en helpen met communiceren.

Opening Het Appelland

De opening van boomgaard het Appelland (februari 2018) is georganiseerd door de ondernemer. Hij heeft verschillende spelen georganiseerd en voor een hapje en drankje gezorgd. Wij hebben met hem meegedacht en gezorgd voor communicatie.

Meedenken

Excursies en uitjes

Bij een aantal excursies en uitjes hebben wij tips gegeven over het programma. Ook denken we mee en hebben we mensen in contact gebracht met gidsen en ondernemers in Park Lingezege. Er is een excursie

geweest van een delegatie Chinezen, gemeente Tilburg, Larenstein, provincie (EZ), pusinessleaders en de gemeente Lingewaard.

Dag van Park Lingezege

De Dag van Park Lingezege is de laatste jaren georganiseerd door de Gebruikersraad. Wij hebben een aantal keer met hen gezeten en meegedacht. De Gebruikersraad heeft de dag met hun uitgebreide netwerk van organisaties en ondernemers zelf georganiseerd. De laatste Dag van Park Lingezege vond plaats in juni 2016; op basis van een evaluatie met de deelnemende ondernemers en organisaties is besloten de dag niet meer te organiseren.

Toekomst

Nationale Archeologiedagen

Op 13 oktober 2018 organiseren wij een publieke opgraving en een archeozandbak. Dit wordt gedaan bij de stapsteen bij het Vierdaagsebos in Elst. Hier is een hoge verwachting van vondsten, waardoor dit een goede plek is. Het publiek kan zelf graven en meekijken hoe een opgraving in zijn werk gaat. Daarnaast is voor de kinderen een archeozandbak waar zij kunnen graven naar bijvoorbeeld scherven.

Opening Park Lingezege

Het is nog niet duidelijk wat we gaan doen met de feestelijke en officiële opening van Park Lingezege. Momenteel zijn we druk met brainstormen en het opstellen van een programma. De opening staat gepland voor het voorjaar van 2019.

MELDPUNT

Karin van den Berg

In 2018 werd er veel gebruik gemaakt van de info-mailbox. Er zijn tot nu toe (peildatum 3 september 2018) 61 meldingen geregistreerd.

Ideeën

Sommige mensen komen met ideeën over bijvoorbeeld het inzaaien van akkerranden, de voedselbossen en het opruimen van zwerfafval in Park Lingezege. Ook zijn er vragen als 'Waarom wordt de fundering van het Kasteel in de Notenlaan niet zichtbaar gemaakt?'.

Meldingen

Ook houden melders het welzijn van de planten en dieren in Park Lingezege goed in de gaten; denk aan het melden van een dode zwaan, de jacht, een plas met weinig water voor de vissen, te weinig drinkwater of genoeg schaduw tijdens warm weer voor de koeien. Aparte vogel- en plantensoorten worden vol trots gemeld, mensen sturen foto's naar het projectbureau.

De eikenprocessierups werd gesignaleerd in De Woerd. Of beheerszaken worden gemeld: een kapot hekwerk bij de koeien dichtbij het projectbureau, paden die gemaaid moeten worden en dergelijke.

Klachten

Mensen maken soms een melding of dienen een klacht in omdat ze vinden dat er overmatig veel mest wordt uitgereden in sommige weilanden of vinden dat er te veel/te vroeg/te weinig gemaaid wordt.

Met het gebruik van Park Lingezege, wordt er vaker afval gedumpt. Soms zijn er nog wat kleine aanvaringen tussen ruiters, hardlopers en loslopende honden die eigenlijk aan de lijn moeten. Dat lijkt echter minder te worden.

Vragen

Er wordt regelmatig gevraagd of de parkorganisatie kan helpen bij het organiseren van excursies (onder andere voor studenten). Deze studenten hebben vaak later weer vragen aan onze projectleiders. Ook zoeken mensen regelmatig een leuke locatie voor een trouwerij, familiefeest, kinderfeest of organiseren ze een feest voor hun vriendengroep. Ze vragen onze hulp en wij denken mee en geven tips/adviezen.

Ook zijn er mensen die graag gebruik willen maken van Park Lingezege om er in te sporten; bootcamp, handbal, aanspanning te paard, het starten van een wandelgroep. Of ze vragen of Park Lingezege voor een scootmobiel toegankelijk is.

Tot slot werden ook particuliere initiatieven aangemeld, bijvoorbeeld mogelijkheden voor een kleine natuurkampeerplaats en een kleine biologische plantenkwekerij.

Alle vragen en opmerkingen worden doorgezet naar de projectleider die daarover gaat.

HANDHAVING

Projectleider Janet Holland
Handhaver vacature

Sinds augustus 2015 was er een boa (buitengewoon opsporingsambtenaar) werkzaam in Park Lingezege. De huidige boa is medio 2017 vertrokken naar een andere gemeente. Inmiddels is er een vacature opgesteld voor een nieuwe handhaver Domein II die vanuit de gemeente Lingewaard zal worden aangesteld met als werkgebied Park Lingezege.

Rol en taken boa

De boa is een gastheer/-vrouw en vraagbaak voor gebruikers en bezoekers van Park Lingezege. Zijn (of haar) opstelling en houding zijn dan ook open, proactief en laagdrempelig. De boa signaleert onregelmatigheden en ongewenst gedrag en spreekt de mensen daar op aan. Indien noodzakelijk treedt de boa handhavend op. Het uitschrijven van een proces verbaal is echter geen doel op zich, maar meer een middel om ongewenst gedrag binnen Park Lingezege beperkt te houden.

De zaken waar de boa binnen Park Lingezege onder meer mee geconfronteerd wordt, zijn voornamelijk het dumpen van zwerfafval, loslopende honden en hangjeugd. Deze overlast is verspreid over het hele park. Er zijn geen specifieke overlastgebieden aan te wijzen. Ook drugsafval binnen Park Lingezege is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Deze meldingen worden doorgezet naar de politie.

ARCHEOLOGIE EN OCE

Arno Schuring, projectleider OCE en Harry Pape, archeoloog

Algemeen

De afgelopen twee jaren heeft er veel archeologisch onderzoek plaatsgevonden, maar is er ook veel naar buiten getreden met de archeologische resultaten. Zo zijn er meerdere goed bezochte lezingen gegeven, bijvoorbeeld tijdens de Romeinenweek in mei 2017 in de bibliotheken van Rozet, Kronenburg (Arnhem) en Mariënborg (Nijmegen). In oktober 2017 is er een processie gelopen tijdens de Nationale Archeologiedagen, om een doosje Merovingische kralen vanaf De Park via het Amadeuspad naar het Tempel | Kerk Museum Elst te brengen. Deze kralen waren een bijzondere vondst tijdens de aanleg van het fietspad van Elst naar De Park.

Voor de Romeinenweek in mei 2018 was er een fietsexcursie voor vrijwilligers van Park Lingezen langs archeologische vindplaatsen in het park meegenomen waarin ze het verhaal achter de vondsten te horen kregen.

In oktober 2018 is er een publieksofgraving bij de Stapstenen (De Buitens) in het kader van de Nationale Archeologiedagen.

Het publieksboek Archeologie Park Lingezen wordt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2019 aangeboden. In dit boek zijn alle archeologische vondsten uit de Tweede Wereldoorlog beschreven. Op het gebied van OCE (Opsporen Conventionele Explosieven), hebben de laatste benaderingswerkzaamheden in 2017 plaats gevonden. Naast de brug over het spoor en enkele kleine extra werkzaamheden zijn de OCE-werkzaamheden in Park Lingezen gereed.

De Park

Ten zuiden van De Park is de verbinding met Elst-Noord tot stand gekomen middels het Amadeuspad. Hiervoor is een bureau-, boor- en proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Ook voor de toekomstige spoorbrug in het verlengde van het Notenlaantje is een bureau- en booronderzoek uitgevoerd. Voor de verdere werkzaamheden aan de brug is geen vervolgonderzoek nodig, anders dan een passieve archeologische begeleiding bij het graven van enkele sloten. De vroegmiddeleeuwse kralen die per toeval werden ontdekt kwamen eveneens uit De Park. De gemeente Overbetuwe gaat een brug aanleggen in de 1e Weteringsewal. Als parkorganisatie staan we de gemeente bij met raad en daad.

Het Waterrijk

In dit deelgebied is de basisuitrusting gereed. Sporadisch wordt nog OCE-onderzoek uitgevoerd, waarbij archeologische vondstmeldingen gedaan zullen worden als dit van toepassing is. Van alle tot nu toe aange troffen artefacten bij OCE-onderzoek is in 2016 een catalogus verschenen (Greenhouse Advies, GRA-rapport 2016.05, Hordijk/Pape/Osinga 2016), waarbij het gros van het materiaal uit Waterrijk kwam.

Het Landbouwwand

Park Bredelaar ligt in Het Landbouwwand, op de grens met De Buitens. Onlangs hebben we akkoord gekregen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed om verticale drainage in Park Bredelaar toe te passen. Met deze aanpassing kunnen we de wateroverlast tegengaan op dit archeologische monument.

De Buitens

Het overgrote deel van het archeologische monumentencomplex langs de Bredersestraat ligt in De Buitens. Het archeologisch rapport, ter plaatse van Park Bredelaar, langs de Kattenlegerstraat en langs de Stapstenen is onlangs afgerond. Er zijn veel archeologische resten aangetroffen van meerdere nederzettingen, en een

grafveld langs de Kattenlegerstraat. Dit onderzoek kan als de 'kers op de taart' worden beschouwd voor de archeologie in Park Lingezen en omgeving, vanwege de uniekheid van de vondsten. Bij het rietveenmoeras, knooppunt Ressen (langs de A 15), is proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, waarbij een Romeinse mantelspeld en artefacten uit WO2 zijn aangetroffen.

De Woerd

In deelgebied De Woerd wordt op het voormalige kasteelterrein van Ressen een idylle gerealiseerd, waarvoor archeologisch bureau- en booronderzoek is uitgevoerd. Het muurwerk van het middeleeuwse kasteel ligt waarschijnlijk op circa 3 meter diepte. Omdat er geen diepe bodemingrepen zijn gepland, zal geen verder onderzoek nodig zijn. Langs de A15 is in het kader van de voorbereiding van de parkwal ten zuiden van de A15 een bureau- en booronderzoek uitgevoerd. Een deel van het terrein komt in aanmerking voor vervolgonderzoek, dit zal zeer waarschijnlijk door Rijkswaterstaat worden opgepakt in het kader van de doortrekking van de A15.

RECREATIEVE ROUTES

Janet Holland, projectleider

In de basisinrichting van Park Lingezen is de aanleg van wandel-, fiets- en ruiterpaden opgenomen. Daarvoor heeft de parkorganisatie bij de provincie subsidie aangevraagd en ontvangen. Deze wandel-, fiets- en ruiterroutes zijn inmiddels afgerond. De routes worden gemarkeerd in het veld en zijn ook digitaal te raadplegen via internet. Dit vergroot het gebruik van de aangelegde routes en stimuleert ook de lokale economie door bijvoorbeeld horecagelegenheden aan te doen.

Cijfers

Via Wandelnet is bekend dat de NS-wandelroute door Park Lingezen in de eerste helft 2017 ruim 12.000 keer is gedownload. De overige wandelroutes zijn op de website van Wandelnet in de periode van januari tot en met augustus 2017 32.000 bezocht en 6.000 keer gedownload. Dit is volgens Wandelnet een zeer goede score.

Naast de wandel-, fiets- en ruiterroutes zijn er op verzoek van initiatiefnemers ook skeeleroutes gerealiseerd. Binnen het Romeins Lint in deelgebied De Park zijn hardlooperoutes bewegwijzerd. Verder is vanaf 2017 in samenwerking met de Atletiekunie het project Parklopen gestart in deelgebied De Park. Vanwege het succes en de belangstelling is Parklopen in 2018 ook in het zuidelijk deel De Woerd gestart. Onlangs is het verzoek binnengekomen om tussen Arnhem en Nijmegen in het landschapspark een mountainbikeroute te realiseren.

DOORONTWIKKELING

Jan Willem Kamerman, parkdirecteur

De basisuitrusting is grotendeels aangelegd. Toch zal het tot 2019 duren totdat het resterende deel, zoals het rietmoeras in Het Waterrijk, gereed is. Ondertussen is Park Lingezen al volop in gebruik en ontstaan er nieuwe ideeën en initiatieven voor gebruik en inrichting. De parkorganisatie neemt de tijd om initiatiefnemers te helpen bij het uitwerken en realiseren van nieuwe initiatieven, mits deze passen binnen de bestaande doelen van Park Lingezen. Deze doelen zijn: recreatie, (stads)landbouw, waterbeheer, natuur en duurzame energie.

Rich Water World

In samenwerking met onder andere de Radboud Universiteit en Wageningen University & Research is het project Rich Water World uitgevoerd en inmiddels afgerond. Het project omvatte het op veldschaal aanleggen, testen en verbeteren van een biocascade (waterzuivering) en het ontwikkelen van een watermanagementtool. De resultaten van het project waren positief; ze worden op www.richwaterworld.com uitvoerig toegelicht. Een vervolg op dit project is in voorbereiding.

Voedselbossen

Inmiddels zijn in samenwerking met vijf initiatiefnemers vijf voedselbossen aangelegd. De start was lastig voor de voedselbossen omdat de grond nog erg verstoord was. De natuur herstelt zich goed en de bomen, struiken en planten zijn mede door de goede zorg van de initiatiefnemers goed aangeslagen. De eerste appels, noten en bessen zijn geoogst. De ontwikkeling van de voedselbossen wordt nauwgezet gemonitord en regelmatig worden er rondleidingen georganiseerd om het publiek kennis te laten maken met de voedselbossen.

Proefen vezelhennepe, tritcale en boom van de toekomst

In samenwerking met twee agrariërs van de lokale afdeling van LTO is in 2016 op drie percelen vezelhennepe verbouwd als experiment in het kader van de Green Deal Natuurvezels, waarin onder andere het Ministerie van LNV en de provincie Gelderland deelnemen. Vezelhennepe biedt mogelijkheden als grondstof voor kleding, bouwstoffen, veevoer en biocomposieten. Vezelhennepe kan wellicht worden gebruikt als derde gewas in de rotatiecultuur.

In 2017 is door dezelfde agrariërs tritcale geteeld om te onderzoeken of dit gewas geschikt is om op te nemen in de wisselteelt.

In de winter van 18/19 zal op de percelen het experiment 'Boom van de toekomst' starten. Met dit experiment dat in opdracht van de Stilstichting door de Wageningen UR wordt uitgevoerd, wordt nagegaan welke bomen/rassen zich het beste kunnen aanpassen aan de klimaatverandering.